

Диссертациялық кеңестің 2024 жылғы жұмысы туралы ЕСЕП.

«Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті» КЕ-АҚ жанындағы 6D110100 - 8D10102 «Емдеу ісі» мамандығы бойынша кадрлар даярлау бағыты бойынша диссертациялық кеңес

1. Өткізілген отырыстар саны туралы мәліметтер.

Есептік кезеңде диссертациялық кеңес диссертацияларды талқылау бойынша 6 отырыс өткізді. Кездесулер аралас форматта өтті. Кеңестің шетелдік, сондай-ақ резидент емес мүшелерінің қатысуы қашықтан жүзеге асырылды.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2023 жылғы 09 қаңтардағы №7 бұйрыққа, сондай - ақ 6D110100 - 8D10102"Медицина" мамандығы бойынша диссертациялық кеңесті қалыптастыру бойынша 18.02.22 жылғы №58 бұйрыққа сәйкес 2023 жылғы 05 қыркүйекте № 13/2-18-637-Н/Қ Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университетінің жанындағы диссертациялық Кеңестің жаңа құрамы қалыптастырылды.

Отырыстарға Кеңестің келесі тұрақты мүшелері қатысты:

Төраға Саханова Светлана Калиуллаевна – м.ғ.д., доцент, Марат Оспанов атындағы БҚМУ ғылыми-практикалық орталығының жетекшісі, Қазақстан.

Төрағаның орынбасары Аманжолқызы Айнұр – PhD, қауымдастырылған профессор, Марат Оспанов атындағы БҚМУ қалыпты физиология кафедрасының профессоры, Қазақстан.

Ғылыми хатшы Айтбаева Алия Матжановна – PhD, Марат Оспанов атындағы БҚМУ №2 хирургиялық аурулар кафедрасының доценті, Қазақстан.

Кудабердиева Гульмира Зулпукаровна - м.ғ.д., Кардиохирургиялық органдарды трансплантациялау ғылыми-зерттеу институтының профессорі, Бішкек қ., Қырғыз Республикасы.

Сонымен қатар, докторлық зерттеу тақырыбына байланысты докторлық қорғау кезеңіне уақытша мүшелер тағайындалады. Барлық отырыстар диссертациялық кеңес мүшелерінің 100% қатысуымен өтті.

2. Отырыстардың жартысынан азына қатысқан диссертациялық кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса).

Ешқайсысы жоқ.

3. Оқытуды ұйымдастыруды көрсететін докторанттар тізімі.

1) Жаманкулова Дамира Гиниатовна - Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КЕАҚ.

2) Жусупова Жанна Тулегеновна - Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КЕАҚ.

3) Нурланова Гулжанат Нурлановна - Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КЕАҚ.

- 4) Ким Ирина Сергеевна - Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КЕАҚ.
- 5) Кульжанова Динара Сандибаевна - Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КЕАҚ.
- 6) Рысмаханов Мылтықбай Сагинбекович - Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КЕАҚ.

4. Есепті жыл ішінде кеңесте қаралған диссертацияларға қысқаша талдау:

1) Жаманкулова Дамира Гиниатовнаның диссертациялық жұмысы «Эффективность реабилитационной программы у пациентов с инфарктом миокарда на уровне ПМСП» тақырыбында орындалды.

Диссертациялық жұмыстың мақсаты амбулаториялық жағдайда миокард инфарктісі бар науқастар үшін әзірленген оңалту бағдарламасының тиімділігін бағалау.

Жұмыстың практикалық маңыздылығы алынған деректердің негізінде онымен пациенттерді амбулаториялық оңалту бойынша СОП әзірленді (КСМ жұмысына енгізілді). Алынған мәліметтер негізінде жалпы практика дәрігерлерінің, терапевттердің біліктілігін арттырудың Оқу материалдары мен сертификаттау курстары әзірленді. Алынған мәліметтер негізінде амбулаториялық жағдайда миокард инфарктісінен кейін пациенттерді оңалту бойынша практикалық денсаулық сақтау дәрігерлеріне арналған әдістемелік ұсынымдар әзірленді.

Диссертацияның негізгі ережелері ғылыми-практикалық конференцияларда баяндалған: The III International scientific and educational conference «The Internationalization of Continuing Medical Education. Prospection» (25-26 апреля 2019г, Aktobe, Kazakhstan), 12 халықаралық ғылыми конференция «Challenges and Needs of the society in the area of prevention and promotion of health at all levels of health care» (6 маусым 2019, Блед, Словения), Leiden International (Bio) Medical Student Conference (2019 жылғы 11 наурыз, Лейден, Нидерланды), 42nd International medical scientific Congress» (мамыр 2019, Охрид, Солтүстік Македония), "Кардиологиядағы оңалту және қайталама профилактика" халықаралық қатысуымен XIII Ресей ғылыми конференциясы (2019 ж. Қазан, Нижний Новгород, Ресей), European Conference of family doctors Degam Annual Congress (December 15-19, 2020, Berlin, Germany), Халықаралық қатысумен республикалық ғылыми-практикалық конференция (2020 жылғы 6 қараша, Семей қ., Қазақстан), Жас ғалымдар мен студенттердің "қазіргі заманғы медицина ғылымы мен денсаулық сақтаудың өзекті мәселелері" IV Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы "Сапалы білім үшін" медициналық және фармацевтикалық жоғары оқу орындарының IV Бүкілресейлік форумы (сәуір 2019, Екатеринбург, Ресей), Дүниежүзілік Отбасылық дәрігер Күніне арналған "студенттердің МСАК және отбасылық медицинаны дамытуға қосқан үлесі" атты II студенттік ғылыми-практикалық конференция (мамыр 2019ж, Ақтөбе, Қазақстан), Дүниежүзілік Отбасылық дәрігер Күніне арналған "студенттердің МСАК және отбасылық медицинаны дамытуға қосқан үлесі"

атты III Халықаралық ғылыми-практикалық конференция (2020 жылғы 14-15 мамыр, Ақтөбе, Қазақстан).

Диссертация тақырыбы бойынша 19 баспа жұмысы жарияланды, оның ішінде: 2 мақала – Scopus ақпараттық базасында индекстелген халықаралық ғылыми басылымдарда (Q2, Q3); 4 мақала – ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған басылымдарда; 2 мақала-таяу шетелдегі халықаралық ғылыми-практикалық конференция жинағында (Ресей); 3 мақала – Марат Оспанов атындағы БҚММУ ғылыми-практикалық конференциясының жинақтарында; 6 тезис – алыс шет елдердің халықаралық ғылыми конференцияларының жинақтарында (Италия, Словения, Нидерланды (2), Македония, Германия); 1 тезис – таяу шет елдердің (Ресей) Халықаралық қатысуымен ғылыми конференция жинағында; 1 тезис-Қазақстанның (Семей) халықаралық қатысуымен Республикалық ғылыми-практикалық конференция жинағында).

Зерттеу нәтижелері бойынша пациенттердің 10 жылдық өмір сүру деңгейі 38,7% (95% сі 34-42%) құрады, бұл дамыған еуропа елдерінің көрсеткішінен төмен. Өзірленген оңалту бағдарламасы Жергілікті МСАК ресурстарын ескеретін заманауи ғылыми деректерге негізделген миокард инфарктісі бар пациенттерді оңалтудың клиникалық хаттамасын және пациенттерге құрылымдық үй сапарларының жоспарын қамтиды. Бағдарлама практикалық денсаулық сақтау саласына енгізуге жарамдылығын көрсетті. Араласу шұғыл госпитализация (RR 0,19 (95% сі 0,04-0,82), R=0,01; CHBNL 8,9) және CHF прогрессиясының (RR 0,15 (95% сі 0,02-1,25), R=0,04; CHBNL 14,3), Ақ, жүрек соғу жиілігі, жалпы холестерин деңгейі, LDL CS, темекі шегу, артық салмақ және жаттығуларға төзімділікті арттырады (p<0,05), КЖ профилін, депрессияны, мазасыздықты, емдік ұсыныстарды ұстануды жақсартады.

2) Жусупова Жанна Тулегеновнаның диссертациялық жұмысы «Прогностическая ценность оценки генерализованных движений в диагностике неврологических заболеваний у детей» тақырыбында орындалды.

Диссертацияның мақсаты жалпы қозғалыстардың өзгергіштігін зерттеу негізінде нәрестелердегі неврологиялық бұзылыстардың қалыптасуының негізгі аспектілерін тұжырымдау болды.

Жұмыстың практикалық маңыздылығы - балалардағы жалпы қозғалыстардың болжамдық құндылығы церебральды паралич кезінде ерте диагностикалау және ерте араласу үшін клиникалық маңызы бар. Жалпы қозғалыстар мен перинаталдық факторларға байланысты неврологиялық бұзылыстарды кешенді зерттеу неврологиялық нәтижелерді болжау құралы ретінде қызмет етеді және ерте араласу әдісі мен мерзімін таңдауда бағытталған тәсілдің мүмкіндігін қарастырады. Балалардағы неврологиялық бұзылыстарды ерте диагностикалаудың анықталған болжаушылары негізінде әзірленген номограмма және ұсынылған формула церебральды параличтің диагностикасын, басқаруын және болжауын жүзеге асырудың негізі болып табылады және ерте араласуды қолдану үшін ерте мерзімде ең көп ақпарат ФП БҚМУ 01-05-04-03-21. Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы есеп. Төртінші басылым.

береді. Алғашқы қаралу кезінде церебральды параличке күдіктенетін науқастарға неврологтар мен педиатрларға (неонатологтар) амбулаторлық буында «Церебральды паралич бар» көрсеткіші бойынша үш ықпал ететін фактордың комбинациясына негізделген «шешім қабылдау ағашы» диаграммасын пайдалану ұсынылады: «Қолайсыз перинаталды факторлар (бар/қандай)», «GMA бойынша қозғалыс сипаты» және «Патологиялық қозғалыстар кезіндегі постменустральды жасы».

Диссертациялық жұмыстың нәтижелері Марат Оспанов БҚМУ психиатрия және наркология курсымен неврология кафедрасының оқу процесіне, сондай-ақ практикалық денсаулық сақтауға енгізілді.

Диссертацияның негізгі ережелері ғылыми-практикалық конференцияларда баяндалды: «Жас неврологтар мектебі» 11 жылдығына арналған халықаралық конференцияда ауызша баяндама (Ташкент, Өзбекістан 24-25 мамыр 2021ж.), «ФАРАБИ ӘЛЕМІ» студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференциясында ауызша баяндама (Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021ж.), «ҒЫЛЫМ: КЕШЕ, БҮГІН, ЕРТЕҢ» LXI халықаралық жас ғалымдар конференциясында ауызша баяндама (Ақтөбе, Қазақстан, 27 сәуір 2022ж.), Балалар неврологиясы бойынша Халықаралық Конгресте ауызша баяндама: Prognostic value of the Hammersmith neurological examination and general movement assessment in children with neurological disorders (Анталия, Турция, 3- 7 қазан 2022 ж.).

Диссертациялық зерттеу тақырыбы бойынша 6 ғылыми баспа жұмысы жарияланған: 2 (екі) мақала Web of Science Core Collection дерекқорында индекстелген және JCR, JCI Q2, IF 2,5 көрсеткішімен, сондай-ақ Scopus Q1 дерекқорында 76 процентиль көрсеткіші бар Early Human Development халықаралық ғылыми журналда рецензияланған; 1 мақала - Қазақстан Республикасының Білім және Ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған ғылыми басылымда; 4 - халықаралық ғылыми конференциялар материалдарында (оның ішінде шетелдіктер - 2).

Зерттеу нәтижелері бойынша клиникалық маңызды қолайсыз перинаталдық факторлар ретінде асфиксия және мерзімінен бұрын туылу анықталды, олар CS және Fidgety қозғалыстарының өзгермелілігіне әсер етіп, церебральды параличтің жоғары қауіп тобын ерте кезеңдерде анықтау үшін нақты ерте араласуды бастауға мүмкіндік берді. Ерте туылған балалар арасында неврологиялық бұзылыстардың жиілігі толық мерзімінде туылған балалармен салыстырғанда 30 есе артық болды. Жалпы қозғалыстардың сандық талдауының болжамдық күші жоғары, мұнда CS қозғалыстары 100% церебральды параличті және оның ауырлығын болжайды; PR қозғалыстары перинаталдық факторлармен бірлесіп, 67,4% церебральды параличті болжайды. ЦП-ның "жоғары қауіпті" ерте анықтау әдісі GMOS болды, ол ПМЖ 42 апта кезеңінде жүргізіледі, оның сезімталдығы мен нақтылығы 100%-ға жетті, бұл <29 (қарсы < 25) диапазонында жаңа референстік мәндер алуға мүмкіндік берді, ал MOS әдісінің болжамдық құндылығы, ПМЖ 52 апта кезеңінде жүргізілгенде, церебральды паралич және оның ауырлығы тұрғысынан жоғары. Туғаннан бастап басталған ерте араласу, ерте мерзімдерде патологиялық қозғалыстардың

ФП БҚМУ 01-05-04-03-21. Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы есеп. Төртінші басылым.

өзгермелілігін өзгерту арқылы, ауыр дәреженің жүзеге асу қаупін екі есе төмендету нәтижесінде әсер етті.

3) Докторант Нурланова Гулжанат Нурлановнаның диссертациялық жұмысы «Қазақ популяциясындағы созылмалы вирустық гепатитке бейімділіктегі TLR3 генінің полиморфизмі» тақырыбында орындалды.

Диссертацияның мақсаты қазақ популяциясында созылмалы В және С вирустық гепатиттеріне бейімділікте TLR3 (rs5743305, rs5743312, rs1879026, Rs3775291) гендерінің полиморфизмін, олардың аурудың клиникалық-зертханалық ағымындағы ассоциациясын, вирусқа қарсы терапияның тиімділігін зерттеу және фиброздың төмендеуін болжау болды.

Жұмыстың практикалық маңыздылығы мынада: қазақ этникалық тобында В және С СВГ-мен байланысты TLR3 rs5743305, rs 5743312, rs1879026, rs3775291 гендер генотиптерінің жиіліктерінің анықталған таралуы аурудың генетикалық аспектісінің ерекшеліктері туралы мәліметтерді толықтырады және нақты пациентте аурудың барысын болжауға көмектеседі; Емдеуді бастамас бұрын қазақ этникалық тобында В және С СВГ бар пациенттерде TLR3 rs5743305, rs5743312, rs1879026, rs3775291 гендерінің полиморфизмдеріне генетикалық тестілеу жүргізу бауыр фиброзының даму қаупі жоғары пациенттерді сәйкестендіруге және олардың генетикалық бейіміне сәйкес емдеу және мониторинг стратегиясын бейімдеуге мүмкіндік береді. Қазақ этникалық тобындағы TLR3 rs5743305, rs5743312, rs1879026, rs3775291 генотиптеу нәтижелерін клиникалық фармакологияның, гастроэнтерологияның, инфекциялық аурулардың клиникалық практикасына интеграциялау асқынулардың жеке тәуекелін ескере отырып, В және С СВГ ағымын дербестендірілген мониторингтеуді және басқаруды дамытуға ықпал ететін болады.

Диссертацияның негізгі ережелері ғылыми-практикалық конференцияларда баяндалды: IX Халықаралық жыл сайынғы ғылыми-тәжірибелік конференциясының жинағы: Медицинадағы өзекті мәселелер (2020 жылғы 6-8 мамыр, Баку, Әзірбайжан), XXIV Халықаралық жас зерттеушілердің медициналық-биологиялық конференциясы "Негізгі ғылым және клиникалық медицина - адам және оның денсаулығы» (2021 жылғы 24 сәуір, Санкт-Петербург, РФ), IV Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция «Қазіргі кезеңдегі жұқпалы аурулар: мәселелер және шешу жолдары» (2024 жылғы 19 сәуір, Уфа қаласы, РФ), III Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция «Қазақстан Республикасы мен Орталық Азиядағы төтенше жағдайлардағы өзекті инфекциялар» (2024 жылғы 20-21 маусым, Түркістан, Қазақстан).

Диссертация тақырыбы бойынша 5 ғылыми баспа жұмысы жарияланды, оның ішінде 1-ші мақала Scopus ақпараттық базасында индекстелген басылымда – «Asian Pacific Journal of Cancer Prevention» (2023 жылы 36-перцентиль); 2-ші мақала «Research Journal Pharmacy and Technology» (2024 жылы 50 перцентиль); 4 мақала – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған басылымдарда; 3 тезис –

халықаралық конференциялар жинақтарында (оның ішінде 3 шетелдік конференцияларда).

Алғаш рет қазақ этникалық тобына жататын науқастар арасында созылмалы вирустық гепатиттер В және С-ге байланысты TLR3 гендерінің rs5743305, rs5743312, rs1879026, және rs3775291 генотиптерінің таралу жиілігі талданды. ВГС науқастарында TLR3 генінің rs5743312 полиморфизмі бойынша ТТ генотипінің жиілігі бақылау тобына қарағанда 3,1 есе ($p < 0,05$) жоғары болды, ал СС генотипі 1,4 есе ($p < 0,05$) артық байқалды. Қазақ этникалық тобы үшін СВГ С-нің дамуымен байланысты ықтимал маркер ретінде TLR3 генінің rs5743312 полиморфизмі бойынша ТТ генотипінің болуы анықталды ($p < 0,05$). СВГ В-ның клиникалық белгілері TLR3 генінің rs5743305 ТА/АА генотипі бар науқастарда мынадай түрде анықталды: бауыр симптомдары 100%, астеновегетативті белгілер 90,9%, ал бауырдан тыс белгілер 45,5% құрады. СВГ В науқастарында бауыр симптомдарының регрессі TLR3 rs5743312-нің СТ/ТТ генотипі бар науқастарда 39,1% деңгейінде, астеновегетативті белгілер СС генотипінде 33,4% және TLR3 rs3775291-нің СТ/ТТ генотипінде 33,3% байқалды. Ал СВГ С науқастарында клиникалық белгілердің регрессі TLR3 rs1879026-ның СА/АА генотипі бар науқастарда айқын көрінді: бауыр белгілерінің регрессі 60,5%, астеновегетативті белгілер 44,8% құрады. СВГ В және С науқастарында TLR3 генінің СС rs3775291 және rs1879026 генотипі бар пациенттерге жүргізілген вирусқа қарсы терапия СФ ($p < 0,001$) және ГГТП ($p < 0,001$) деңгейлерінің төмендеуіне алып келді. АЛТ деңгейі СС rs5743312 генотипі бар науқастарда ($p < 0,001$), ТТ rs5743305 генотипі бар науқастарда ($p < 0,001$) және TLR3 генінің СС rs3775291 генотипі бар пациенттерде ($p < 0,001$) анықталды. АСТ деңгейі болса, ТТ rs5743305 генотипі ($p < 0,001$) және TLR3 генінің СС rs3775291 генотипі бар науқастарда ($p < 0,001$) төмендегені байқалды.

4) Докторант Ким Ирина Сергеевнаның диссертациялық жұмысы «Клинические и генетические маркеры костного метаболизма у детей до года в казахской популяции» тақырыбында орындалды.

Диссертацияның мақсаты VDR (rs1544410, rs2228570), RANKL (rs9594738, rs9594759) гендерінің полиморфизмін және олардың қазақ популяциясындағы бір жасқа дейінгі балалардағы сүйек метаболизміне қосқан үлесін зерттеу болды.

Жұмыстың практикалық маңыздылығы - жүргізілген зерттеу нәтижелері қазақ популяциясында өмірінің бірінші жылындағы балалардағы сүйек метаболизмінің бұзылуының клиникаға дейінгі диагностикасының маркерлері ретінде сарысулық D дәрумені мен остеокальцинді сандық анықтауды ұсынуға мүмкіндік береді. Гендік полиморфизмдердің генотипін сүйек метаболизмінің бұзылу қаупін болжау үшін тәжірибелік медицинада қолдану ұсынылады. Бір жасқа дейінгі қазақ популяциясындағы балаларында сүйек метаболизмінің бұзылуын донозологиялық диагностикалау алгоритмін қолдану ұсынылды. Жүргізілген зерттеу нәтижелері практикалық денсаулық сақтауға енгізілді.

Диссертацияның негізгі ережелері ғылыми-практикалық конференцияларда баяндалды: Дүниежүзілік остеопорозға қарсы күрес күніне орай Қазақстанның, жақын және алыс шетелдердің медициналық білім беру ұйымдары арасында "Замануи медицина: жаңа тәсіл және өзекті зерттеулер" Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы (Ақтөбе қ., 20.10.2021 ж.), Саратов облысының Денсаулық сақтау министрлігі және В. И. Разумовский атындағы ММУ-дегі ФГБОУ ақпараттық жобасы аясында халықаралық қатысумен IV аймақаралық ғылыми-практикалық конференция. Ресей мин. «Актуальные проблемы современной педиатрии» (Саратов қ., 23.10.2021ж), Каспий маңы мемлекеттерінің "Актуальные вопросы современной медицины" VII Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы (Астрахань қ., 24-25.11.2022ж), Марат Оспанов атындағы БҚМУ-нің қатысуымен Халықаралық клиникалық конференция «Функциональные расстройства желудочно-кишечного тракта у детей до года» (Ақтөбе қ., 31.01.2023 ж.), 1-ші Халықаралық форум "Asfen. Форум, Жаңа буын-2023", (Алматы қ., 05.06.2023ж.), XVI Халықаралық ғылыми - практикалық конференция. Атчабарова Б .А."Экология. Радиация. Здоровье", "Семей медицина университеті" КЕАҚ 70 жылдығына арналған, (Семей қ., 28-29 тамыз 2023 ж).

Диссертация тақырыбы бойынша 17 жарияланым, оның ішінде Scopus халықаралық базаларында индекстелетін басылымдарда, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған журналдарда; 3 тезис - Халықаралық ғылыми-практикалық конференциялар жинақтарында жарияланды. Оның 2 авторлық куәлігі, пайдалы модельге 1 патенті, 1 әдістемелік ұсынымы және практикалық денсаулық сақтау мен оқу процесіне енгізудің 4 актісі бар.

Зерттеу нәтижелері бойынша әр түрлі жас топтарында жалпы кальций ($p < 0,001$), фосфор ($P < 0,01$), кальцитонин ($p < 0,001$), остеокальцин ($p < 0,01$) және D дәрумені ($p < 0,001$) сияқты сүйек метаболизмі көрсеткіштерінің деңгейінде сенімді айырмашылықтар анықталды. Қазақ популяциясының бір жасқа дейінгі балаларында VDR генінің полиморфты нұсқасының GG rs1544410 генотипінің жиілігі 59% -. Құрайтыны анықталды. RANKL генінің полиморфизмінің CC rs9594759 генотипінің жиілігі 43% аралығында өзгереді. Қазақ популяциясының бір жасқа дейінгі балаларында сүйек метаболизмінің бұзылуының даму қаупінің жоғарылауының мүмкін маркері VDR генінің полиморфизмінің GG ($p < 0,05$) rs1544410 генотипінің болуы болып табылды. Қазақ популяциясының бір жасқа дейінгі балаларында D дәрумені мен фосфор деңгейінің төмендеуі бар VDR генінің полиморфты нұсқасының GG ($p < 0,05$) rs1544410 генотипі тасымалдаушысының сенімді орташа байланысы анықталды. Rankl генінің полиморфизмінің CT rs9594759 генотипінің болуы мен сол топтағы балалардағы кальцитонин концентрациясы арасында статистикалық маңызды орташа корреляция анықталды.

5) Докторант Кульжанова Динара Сандибаевнаның диссертациялық жұмысы «Влияние витамина D на уровень кортизола у девочек-подростков с первичной дисменореей» тақырыбында орындалды.

ФП БҚМУ 01-05-04-03-21. Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы есеп. Төртінші басылым.

Диссертацияның мақсаты араласуға дейін және одан кейін, біріншілік дисменореясы бар жасөспірім қыз балалардағы D дәруменін профилактикалық қабылдаудың кортизол деңгейіне әсерін бағалау болды.

Жұмыстың практикалық маңыздылығы - біріншілік дисменорея кезіндегі ауырсыну қарқындылығын төмендету жолында алдын алу шараларын таңдау әдісі ретінде, жасөспірім қыз балалардағы біріншілік дисменорея ағымына D дәруменінің әсері туралы алынған деректер денсаулық сақтаудың барлық саласындағы дәрігерлер үшін дер кезінде клиникаға дейінгі тексеру үшін қосымша пайдалы ақпарат болатыны сөзсіз. D дәруменінің деңгейі бойынша алынған нәтижелер емдеу хаттамасына өзгерістер мен толықтырулар енгізуге, біріншілік дисменореядағы ауырсыну қарқындылығын ерте диагностикалауға және алдын алуға мүмкіндік береді. Алынған мәліметтерге сүйене отырып, D дәруменінің профилактикалық дозаларын қабылдау жасөспірім қыздардағы біріншілік дисменорея кезінде кешенді емдеудің, алдын алудың және ауырсыну қарқындылығын төмендетудің маңызды құрамдас бөлігі болуы мүмкін.

Диссертацияның негізгі ережелері ғылыми-практикалық конференцияларда баяндалды: «Біріншілік дисменореясы бар жасөспірім қыз балалардағы сүйек тінінің минералды тығыздығының жағдайы мен метаболизм ерекшеліктері» атты ғылыми-техникалық жоба аясында өткізілген Дүниежүзілік остеопорозға қарсы күрес күніне орайластырылған Қазақстанның жақын және алыс шетелдердің медициналық білім беру ұйымдары арасында «Қазіргі заманғы медицина: жаңа тәсіл және өзекті зерттеулер» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы (Қазақстан, Ақтөбе қаласы, 10 қазан 2021ж.), Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университетінің студенттік ғылыми қоғамының 65 жылдығына арналған «Ғылым: Кеше, Бүгін, Ертең» атты жас ғалымдардың LXII халықаралық ғылыми конференциясы (Қазақстан, Ақтөбе, 27 сәуір 2023ж), Еуропалық физиологиялық қоғамдар федерациясымен ұйымдастырылған (FEPS) «PHYSIOLOGY IN FOCUS 2023» атты халықаралық ғылыми конференциясы, Эстония, Таллин, 14-16 қыркүйек 2023ж. Еуропалық физиологиялық қоғамдар федерациясымен ұйымдастырылған (FEPS) «PHYSIOLOGY IN FOCUS 2023» атты халықаралық ғылыми конференциясы, (Эстония, Таллин, 14-16 қыркүйек 2023ж.), «Астана медицина университеті» КЕАҚ-ның 60 жылдығына арналған Қазақстан және Орталық Азия физиологтарының халықаралық қатысуымен IX конгресі (Қазақстан, Астана, 19-20 маусым 2024ж).

Диссертация тақырыбы бойынша 14 ғылыми баспа жұмыстары жарияланды. Оның ішінде халықаралық ғылыми-практикалық конференция жинағында – 4 тезис (соның ішінде 1 постерлік тезис), Web of Science және Scopus ақпараттық базасында индекстелінетін халықаралық журналда – 1 мақала - «European Review for Medical and Pharmacological Sciences» (78 процентиль 2023 ж), Қазақстан Республикасының Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитетімен ұсынылған ғылыми басылымдарда – 2 мақала, авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізіміне мәліметтерді енгізу - 1, ғылыми зерттеу нәтижелерін енгізуге арналған актілер – 5, Қазақстан Республикасының пайдалы модельге патенті -1 алынды.

ФП БҚМУ 01-05-04-03-21. Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы есеп. Төртінші басылым.

Зерттеу нәтижелері бойынша араласуға дейін біріншілік дисменореясы бар барлық зерттелген жасөспірім қыз балалар арасында D дәруменінің тапшылығы 82,7%, ал жеткіліксіздігі 16,7% құрады. Араласудан кейін D дәруменінің деңгейі бойынша негізгі және бақылау топтары арасында мәнді айырмашылық анықталды: D дәруменін профилактикалық қабылдағаннан кейін 28,6 [23,5; 36,9] нг/мл, ал плацебо қабылдағаннан кейін сәйкесінше 11,7 [8,8; 17,1] нг/мл құрады. Араласуға дейін және кейін де біріншілік дисменореясы бар зерттелген барлық жасөспірім қыз балалардағы кортизол деңгейінің тәуліктік ырғағы сақталған және екі топ арасында айтарлықтай айырмашылық анықталмады. Дегенмен, негізгі топта бастапқы деңгейімен салыстырғанда кортизолдың таңғы және кешкі деңгейінің төмендеу тенденциясы байқалды, ол өз кезегінде ауырсыну қарқындылығының күні бойына азаюымен көрінді. D дәрумені мен таңғы кортизол $r=-0,4$ ($p=0,001$) және ауырсыну қарқындылығы $r=-0,3$ ($p=0,041$) арасында орташа теріс корреляция анықталды. Сондай-ақ, ауырсыну қарқындылығы (ВАШ) мен кешкі кортизол арасында мәнді оң корреляция анықталды $r=0,51$ ($p=0,0001$). D дәруменін қабылдау БД ықтималдығына және ауырсыну қарқындылығына әсерін 2 есеге төмендетсе (95% СИ: 1.29-2.98) $p=0,002$, ал таңертеңгі және кешкі кортизолдың төмендеуі, сәйкесінше 3,4 есе (95% СИ: 1,15-9,79) $p=0,027$ және 4 есеге (95% сі: 1,12-14,63) $p=0,033$ төмендетеді.

б) Докторант Рысмаханов Мылтыкбай Сагинбековичтың диссертациялық жұмысы «Совершенствование интраоперационных методов профилактики ишемически-реперфузионного повреждения почечного трансплантата (экспериментально-клиническое исследование)» тақырыбында орындалды.

Диссертацияның мақсаты бүйрек трансплантатының ишемиялық реперфузиялық зақымдануының алдын алудың интраоперациялық әдістерін жетілдіру арқылы бүйрек трансплантациясының нәтижелерін жақсарту болды.

Жұмыстың практикалық маңыздылығы - реципиенттерде ретроградтық веноздық реперфузияны қолдану арқылы бүйрек трансплантатының ишемиялық-реперфузиялық зақымдануының алдын алудың әзірленген интраоперациялық әдісі бүйрек трансплантациясының нәтижелерін жақсартуға мүмкіндік береді.

Диссертацияның негізгі ережелері ғылыми-практикалық конференцияларда баяндалды: XXX TTS – 2024 Дүниежүзілік трансплантологиялық қоғамының халықаралық конгресі (Түркия, Стамбул, 2024 – қыркүйек), конгресс "Asian Transplantation Week 2023" Азия трансплантологиялық қоғамы (Корея Республикасы, Сеул қ., 2023 ж. – Қараша), "Хирургия мен трансплантологияның өзекті мәселелері" халықаралық қатысуымен Қазақстан хирургтарының III съезі (Қазақстан, Алматы қ., 2022 ж. – Қыркүйек), XXIX TTS – 2022 Дүниежүзілік трансплантологиялық қоғамының халықаралық конгресі (Аргентина, Буэнос-Айрес, 2022 – қыркүйек), конгресс "Asian Transplantation Week 2021" Азия трансплантологиялық қоғамы (Корея Республикасы, Сеул қ., 2021 ж. – Қазан), "Технологиялар және инновациялар" ФП БҚМУ 01-05-04-03-21. Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы есеп. Төртінші басылым.

Каспий маңы мемлекеттерінің халықаралық ғылыми-практикалық форумы (Ресей, Астрахань қ., 2021 ж. – Наурыз), конгресс "Asian Transplantation Week 2020" Азия трансплантологиялық қоғамы (Корея Республикасы, Сеул қ., 2020 ж. –Желтоқсан).

Диссертация тақырыбы бойынша 11 баспа жұмысы жарияланды: 4 мақала – Scopus ақпараттық базасында индекстелген халықаралық ғылыми басылымдарда (Q2, Q3, Q4); 6 тезис – алыс шет елдердің халықаралық ғылыми конференцияларының жинақтарында (Оңтүстік Корея, Аргентина, Түркия); 1 тезис – республикалық ғылыми-практикалық конференция жинағында халықаралық қатысумен (Алматы қ.).

Зерттеу нәтижелері бойынша реципиенттердегі бүйректің ретроградтық веноздық реперфузиясы трансплантаттың ишемиялық-реперфузиялық зақымдануының алдын алудың тиімді операция ішілік әдісі болып табылады, техникалық жағынан оңай орындалады және ешқандай қосымша құралдарды немесе жабдықты қажет етпейді. Нәтижелер жануарлар үлгілеріндегі эксперименттік зерттеудің нәтижесінде ишемиялық бүйректің алдын ала ретроградтық веноздық реперфузиясы әдеттегі антеградтық артериялық реперфузиямен салыстырғанда ишемиялық-реперфузиялық зақымданудың ауырлығын айтарлықтай төмендететіні анықталды: десквамация эпителий 2,1 есе, түтікшелердің ажырауы және бітелуі 3 есе, шумақтардың жиырылуы және ядролардың апоптозы 4,3 есе және қылқалам жиегінің зақымдануы – 2,6 есе. Ретроградтық веноздық реперфузия арқылы бүйрек трансплантатының ишемиялық реперфузиялық зақымдануының алдын алудың интраоперациялық әдісі бүйректің функционалдық көрсеткіштерінің қалыпқа келуін 2 есе жеделдетуге, науқастардың операциядан кейінгі ауруханада болу уақытын 1,4 есе қысқартуға мүмкіндік береді. Операциядан кейінгі алыс кезеңде бүйрек трансплантатының ретроградтық веноздық реперфузия әдісі мүмкіндік береді трансплантацияланған бүйректің оңтайлы сүзу функциясын сақтау, оның тіршілігін арттыру және бүйрек қызметінің тиімділігін төмендету трансплантаттың бір жыл ішінде 1,2 есе өсті.

5. Ресми рецензенттер жұмысын талдау.

Диссертациялық кеңестің жұмысы туралы Үлгілік ереже талаптарының сақталуын қамтамасыз ету мақсатында әрбір рецензентке диссертациялық жұмыстың рецензиясының мазмұны мен ресімделуіне қойылатын талаптар жазылған жадынама жолданды.

Рецензенттер ұсынылған тармақтар бойынша диссертациялық жұмыс бойынша өз пікірлерін уақтылы тапсырды. Ешқандай теріс пікір алынған жоқ. Диссертацияларды рецензиялау сапасы жоғары. Рецензенттер жұмыстың өзектілігін, оның ғылыми жаңалығын, практикалық маңыздылығын және басқа да оң жақтарын атап өтті. Жұмысқа қатысты кемшіліктер мен ескертулер де айтылды. Ресми рецензенттердің жұмысы оң деп бағаланады. Рецензенттер жұмысына ешқандай ескертулер болған жоқ.

